

Psykolog

Klager



Oslo, 01.04.2019
FER-sak: 24/18K

FAGETISK KLAGESAK - KONKLUSJON

Klager:

Innklaget psykolog:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 22.08.18 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 25.03.19.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer. Det ble fattet følgende vedtak:

5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

BAKGRUNN FOR KLAGEN

Saken gjelder klage på arbeid utført i forbindelse med sakkyndig oppdrag i en sak for tingretten om samvær/omsorgsovertakelse. Klager er barneverntjenesten som hadde omsorgen for barnet som var plassert i fosterhjem, og de var slik part i saken.

SAKSGANG:

22.08.18	FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem
28.10.19	FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
30.01.19	FER mottok redegjørelse fra psykologen.
19.02.19	FER mottok kommentar fra klager.
20.02.19	Kommentar fra klager ble sendt psykologen med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
25.03.19	FER sluttbehandlet saken.

BAKGRUNN FOR KLAGEN

Psykologens mandat omfattet å vurdere tilknytning mellom barnet og foreldre, samt fordeler og ulemper for barnet ved en eventuell tilbakeføring. Videre omfattet mandatet vurdering av mulige fordeler og ulemper for barnet knyttet til samvær.

Klagen omfatter følgende forhold (FERs oppsummering):

Fagetisk råd, Norsk Psykologforening, Kirkegata 2, Postboks 419 Sentrum, N-0103 Oslo
Org.nr. 970 168 419. Tlf. +47 23 10 31 30. Telefaks +47 22 42 42 92. E-post: npfpost@psykologforeningen.no
Bankgiro nr. 8380.08.71932. www.psykologforeningen.no

1. Psykologens gjennomføring av samværsobservasjon, kommunikasjon med barneverntjenesten og ivaretagelse av barnet i den forbindelse.
2. Informasjon om en av de foresatte i den sakkyndige rapporten.
3. Overholdelse av tidsfrister og utsettelse av arbeid.

Vedrørende første punkt, viser klager til at psykologen endret avtale om tidspunkt for observasjon i løpet av samvær som det var avtalt at kontaktperson i barnevernet skulle være med på uten at klager ble gitt beskjed. Dette medførte at barnevernet ikke fikk uttale seg om behov for eller fikk gjennomført tilsyn med samværet som skulle observeres. Klager viser til at de hadde omsorgen for barnet og at det var fattet vedtak om at det ved samvær med foreldre skulle vurderes tilsyn, noe som også var omtalt i kommunikasjon mellom klager og psykolog før observasjonen.

Klager beskriver at barnet reagerte på at tidligere inngåtte avtaler om samværet ble brutt, spesielt at ikke kontaktperson var med. Videre at barnet etter observasjon og samtale med psykologen i forbindelse med samværet, ble lei seg og redd for at psykologen kunne ha misforstått noe.

Vedrørende andre punkt i FERs oppsummering, viser klager til at en av foreldrene i saken hadde svært begrenset kontakt med psykologen i forbindelse med vurderingen. Klager beskriver at det likevel i rapporten er omtalt en vurdering av denne forelderens i form av kartlegging. Dette ble følge klager også tema i retten.

Vedrørende punkt tre i oppsummeringen, viser klager til at saken ble utsatt grunnet psykologens sykdom og at uttalen kom sent. De påpeker at rapporten ble oversendt 5 dager før rettsmøte og at dette gjorde det vanskelig å forberede saken på en god måte.

FERS FØRSTE VURDERING

FER åpnet for kontradiksjon på samtlige punkt i oppsummeringen.

Redegjørelse under henvisning til følgende prinsipper

Rådet ba om psykologens redegjørelse til punkt en i klagen, med henvisning til følgende punkt i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer»:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

FER ba psykologen reflektere over valget om å endre tidspunkt og rammer for avtale om og gjennomføring av observasjon og samtale, og om dette ivaretok partenes interesser.

Videre ba rådet psykologen spesielt om å reflektere over barnets opplevelse av at avtaler ble endret og over barnets mulighet til selvbestemmelse og samtykke i situasjonen.

Med henvisning også til punkt II.3 i EPNP ba rådet videre psykologen om å reflektere over om avgjørelsen om å endre rammene for observasjonen slik at denne ble gjennomført uten at tilsyn kunne vurderes og eventuelt gjennomføres, kan ha satt barnet i en situasjon som kunne påføre risiko eller skade.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig.

Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler:

- *Tvinger noen til å gi opplysninger eller innrømmelser*
- *Presser noen til å avsløre, fornekte eller endre eget eller andres livssyn, politiske, religiøse eller etiske overbevisninger og forsøker aktivt å hindre at psykologisk kunnskap blir anvendt i slike aktiviteter.*

Med henvisning til punkt II.4 i EPNP og med utgangspunkt i samtlige punkter i FERs oppsummering av klagen, ba rådet psykologen reflektere over om oppdraget i tilstrekkelig grad ble ivaretatt innenfor de rammene som lå til grunn for dette og for hvilke avveininger som ble gjort i den forbindelse.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdannelse, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet.

Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

Psykologen ble opplyst om at den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid, og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

PSYKOLOGENS REDEGJØRELSE

I sin redegjørelse, viser psykologen til første punkt i klagen, der FER ba psykologen om å reflektere over om partenes og særlig barnets, interesser ble tilstrekkelig ivaretatt når psykologen valgte å endre tidspunkt og rammer for samvær og observasjon.

Psykologen gjør rede for at en samtale med barnet dagen før gjennomførte samvær var grunnlaget for når og hvordan dette ble gjennomført. Psykologen beskriver barnets ønsker som tydelige, både verbalt og gjennom observert atferd. Psykologen beskriver videre at enkelte av barnets ønsker, for eksempel ønske om å være alene med/overnatte med foreldrene, ikke ble tatt til følge.

Psykologen bekrefter at den opprinnelige avtalen var at saksbehandler skulle være tilstede. Psykologen fremholder imidlertid at både barnet og foreldrene/annen familie ga uttrykk for at de ikke ønsket å ha saksbehandler tilstede under samværet.

Slik FER forstår psykologens resonnement, fremholdes det at gjennomføring av samvær uten kontaktperson til stede både var til barnets beste og at dette var avgjørende for at en i retten kom til enighet om samvær og bosted.

Vedrørende om barnet gjennom psykologens avgjørelse ble satt i en situasjon som medførte risiko eller skade, skriver psykologen at hun var bevisst på dette momentet i sin avveining. Psykologen viser til at hun ved to tidligere anledninger hadde observert barnet med foreldrene, hhv med og uten saksbehandler tilstede. Psykologens vurdering av samværene var at det for barnet fungerte bedre uten saksbehandler til stede, noe psykologen fremholder at barnet også ga uttrykk for. Videre skriver psykologen at det ved gjennomføringen av samværet, ikke lenger var bekymring knyttet til foresattes omsorgsevner og ingen uenighet mellom partene. Videre viser psykologen til at hun i løpet av samværet på ulike måter forsikret seg om at barnet hadde det bra og at samværet foregikk på en måte som ble greit for barnet.

Psykologen bekrefter at barnet var lei seg etter endt samvær, samtidig som barnet var tydelig på ønsket bosted. Psykologen fastslår at barnet var redd for ikke å bli hørt på dette, og derfor ble lei seg.

Vedrørende punkt 2 og 3 i FERs oppsummering av klagen, og påfølgende oppfordring om psykologens refleksjoner til om oppdraget hadde blitt tilstrekkelig ivaretatt, bekrefter psykologen at rapporten kom sent grunnet sykdom. Psykologen fremholder at retten ble varslet om dette, men at de likevel ikke ønsket en utsettelse.

Om informasjonen i rapporten om en av foreldrene, sier psykologen at dette ble beklaget i retten og til den aktuelle foreldre. Psykologen beklager i den forbindelse at det ikke ble gjort mer for å få kontakt med den aktuelle foresatte i løpet av saken.

KLAGERS KOMMENTARER TIL PSYKOLOGENS REDEGJØRELSE

Som svar på redegjørelsen, viser klager til at det – også slik det fremgår av psykologens redegjørelse – ikke har vært mulig for barnevernet som i saken hadde omsorgen for barnet å sikre at samværet ble gjennomført på en forsvarlig måte. Klager understreker at det ikke er barnets avgjørelse hvordan samværet skal gjennomføres. Videre påpeker klager at det i andre sammenhenger hadde vært kontakt mellom klager og psykologen blant annet via sms. Klager fremholder at det var lagt opp til enkel og rask kontakt, og at det burde vært mulig å være i kontakt om samværet på et tidligere tidspunkt.

SLUTTKOMMENTARER FRA PSYKOLOGEN

FER har ikke mottatt sluttkommentar fra psykologen.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

FER ba psykologen om å reflektere over om partenes og da særlig barnets, interesser ble tilstrekkelig ivaretatt når psykologen valgte å endre tidspunkt og rammer for samvær og observasjon.

Psykologen bekrefter i sin redegjørelse at den opprinnelige avtalen var at saksbehandler skulle være tilstede, men at dette ikke ble overholdt. Psykologen viser til uttalelser fra barnet og annen familie og egne avveininger som blant annet var basert på tidligere observasjoner og aktuelle opplysninger i saken som bakgrunn for at den opprinnelige avtalen ikke ble overholdt.

Det er ikke FERs mandat å overprøve psykologers faglige vurderinger, og psykologens vurderinger av barnets uttalelser og annen informasjon i saken regnes av FER i denne sammenhengen som en slik faglig vurdering.

Imidlertid vurderer FER at det ved å unnlate å innhente barneverntjenestens vurdering og samtykke til å endre på avtalen, er godtgjort brudd på de fagetiske retningslinjene, herunder punkt II.1 *Respekt for personens rettigheter og verdighet*, underpunkt *Respekt*. Det vises her særlig til følgende formuleringer:

«Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.».

FERs vurdering, er at psykologen gjennom å unnlate å informere, forhindret barneverntjenesten i å utøve sine forpliktelser og ansvar ovenfor barnet. Videre at det med dette ble sett bort i fra at barneverntjenesten kunne sitte med nye eller andre opplysninger i saken enn det som allerede tilkom psykologen, og som kunne være avgjørende for en helhetlig vurdering av hvordan samvær mellom barnet og foreldrene burde gjennomføres. Det vises her også til underpunkt *Informert samtykke og valgfrihet*:

«Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.».

Slik det fremgår av klagen, og som psykologen bekrefter i sin redegjørelse, er det i forbindelse med gjennomføring av samvær ikke innhentet et informert samtykke fra verge/formynder i saken. Et slikt samtykke er heller ikke gjort mulig, fordi klager ikke er holdt orientert eller drøftet med. FER kan av det som fremkommer i kontradiksjonsprosessen ikke se at det var spesielle praktiske eller andre hensyn som sto i veien for å sørge for et slikt samtykke.

FER kan ikke se at det er sannsynliggjort at psykologens vurdering medførte at barnet ble satt i en situasjon som påførte vesentlig ytterligere risiko eller skade.

Vedrørende punkt 2 og 3 i FERs oppsummering, og der FER ba om psykologens refleksjoner til om oppdraget hadde blitt tilstrekkelig ivaretatt, er det i kontradiksjonsprosessen gjort rede for bakgrunn for og avveininger knyttet til informasjon fra foreldre og forsinkelser. FERs vurdering er at det her ikke er godtgjort brudd på EPNP.

FER finner som det fremgår over at det under første punkt er konkludert med brudd på hovedpunkt om respekt for personens rettigheter og verdighet.

Vedtak: ***5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.***

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtatt fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Maria Løvvik Norheim, nestleder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard